

DİL ETKİLEŞİMLERİ BAĞLAMINDA KIBRIS'TAKİ TARİHİ ALET İSİMLERİ

Historical Tool Names in Cyprus Within The Context of Language Interactions

Yrd. Doç. Dr. Osman ERCİYAS*

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin resmî dili Türkiye Türkçesi'dir. Kıbrıs Türk ağzı olarak nitelendirilen konuşma dili ise, Kıbrıs Türklerinin kullandıkları Türkçeye verilen addır. Kıbrıs ağzı (KA), belirli fonetik ve yapısal farklılıkları içermekle birlikte Türkiye Türkçesi'nin bir ağzı olarak değerlendirilmektedir. Kıbrıs'ta konuşulan Türkçe üzerine bugüne kadar birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bir kısmı, Kıbrıs'taki uzman ve araştırmacılar tarafından, bir kısmı ise Türkiye'den Kıbrıs'a gelerek burada akademisyen olarak görev yapan değerli Türk dili ve edebiyatı uzmanları tarafından ortaya konularak bir kitap haline getirilmiştir (Öztürk, 2009). Kıbrıs'taki Türk dili ve kültürünü araştırma ve inceleme faaliyetleri, değerli hocalarımızdan merhum Hasan Eren'in öncülüğünde başlamış ve bugünlere gelmiştir. Kıbrıslı Türk araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar, genellikle halk edebiyatı alanındaki önemli verileri gün ışığına çıkarmış ve yeni eserlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır (Eren 1983). Kıbrıs Türk dili ve kültürünün incelenmesi, Türk dünyasına yönelik yapılan çalışmaların önemli bir kolunu oluşturmaktadır. Nitekim, Akdeniz'deki bu Türk bölgesiyle ilgili yapılan çalışmalar hız kes-

meden devam etmektedir. Takdirle izlenen bu süreç, Kıbrıs Türk kimliğinin dünyaya tanıtılması ve Osmanlı Türk idaresi döneminden bu yana kimliğinden ödün vermeyen bu halkın dil, edebiyat, kültür, din ve sosyal yaşam konularındaki farklılığını literatüre kazandırma yolunda yeni çalışmalarla devam etmektedir. Sözü edilen bu temel çalışma alanları üzerinden devam eden ve farklı bakış açılarıyla değerlendirilme ihtiyacı üzerine gündeme gelen dil ve dil bilimi konuları, son zamanlarda Kıbrıs ağzı üzerine de yönlendirilmiş ve belirli çalışmalar vasıtasıyla ele alınmıştır. Kıbrıs ağzının ses, şekil ve cümle bilgisi özellikleri ile söz varlığı gibi konular üzerine yapılan çalışmalar çok olmakla birlikte, özellikle Türk ve Rum toplumları arasındaki dil etkileşimine vurgu yapan çalışmaların sağladığı veriler önemli hale gelmiştir. Bu etkileşim, Rumların Türkçe yer adlarından esinlenmesi (ör; *Türkçe: Gemikonağı > aynı anlamda Rumca: Karavostasi vb.*) (Erciyas 2010) şeklinde olabileceği gibi, hayatın tüm alanlarına etki eden bir olgudur (Gümüştam 2011). Çift yönlü işleyen bu süreç, Kıbrıs ağızlarında kullanılan öz Türkçe kelimelerde dahi görülebilmektedir. Örneğin; Rumların *domuz* hayvanının gücünden yola çıkarak *şiro* şeklinde adlandırdıkları *buldozer* ara-

* Lefke Avrupa Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, KKTC, oerciyas@eul.edu.tr

cının ismi, Kıbrıs Türk ağzında *şiro* / *domuz* biçimleriyle kullanılabilmektedir (Erciyas 2011). Yine bu bağlamda Kıbrıs'taki genel söz varlığını ortaya koyan önemli sözlük çalışmaları mevcuttur (Hakeri 2003). Ancak; Kıbrıs ağızlarıyla ilgili yapılan söz varlığı çalışmalarının özgül değerlendirme yoluyla incelenmesi konusu mutlaka gündeme getirilmelidir. Söz konusu alanlardan biri olan *dil etkileşimleri*'ni konu edinen çalışmaların da sınırlandırılarak ele alınması ve incelenmesi gerekmektedir. Nitekim spesifik olarak Kıbrıs'taki Türkçe'nin Rumca, İngilizce ve diğer dillerle olan ilişkisiyle alakalı değerli çalışmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir (Çelebi 2003, İslamoğlu 2010b, Öztürk 2000, 2005, Pehlivan 2003, 2009, Erciyas 2005).

KA'nın ölçünlü dile göre olan farklılıkları, daha çok söz dizimi ve ezgisel yönlerde öne çıkmaktadır. Yabancı dillerin bazı özelliklerinin ana dile birleşmesi ve yeniden oluşturulması olarak tanımlanan 'alıntı' yöntemi de söz konusu farklı özellikler içerisinde değerlendirilebilir. Bu alıntı kelimeler içinde bitki adlarının ve alet adlarının çoğunluğu dikkat çekicidir (Çelebi 2003: 397). KA'da kullanılan Rumca kökenli alıntı kelimelerin büyük bir çoğunluğu, Arapça ve Farsça kökenli alıntı kelimelerde olduğu gibi, Türkçenin ses sitemine uydurulmuştur. KA'da kullanılan birçok kelime ve deyim, aynı şekilde Anadolu ağızlarında da yer alır. Anadolu'dan farklı bir kullanım alanına sahip kelimelerin tespiti, KA'daki alıntı kelimeler üzerine yapılacak çalışmalarda özellikle dikkate alınmalıdır. Nitekim Eren'in de dikkat çektiği gibi Anadolu'nun birçok

yerinde kullanılan *dirgen*, *hanay* ve *evlek* kelimelerine dayanmak suretiyle KA'nın kökleri üzerine hiçbir sonuç çıkarılamaz (Eren 1983: 534).

Andreas Papapavlou, *Language Contact & Lexical Borrowing in the Grek Cypriot Dialect* adlı eserinde, Kıbrıs Rumcasındaki alıntı kelimeleri incelemiştir. Bu çalışmadan geniş ölçüde yararlanarak konuyla ilgili yeni çalışmalar yapan Rıdvan Öztürk, Kıbrıs Rumcasına Türkçe kanalı ile geçmiş alıntı kelimelerin tamamının Türkçe orijinli olmadığını; Türkçe orijinli olanların yanı sıra, Türkçeye bir başka dilden geçmiş, zamanla Türkçeleşmiş özellikle Arapça ve Farsça asıllı kelimelere de rastlandığını vurgulamış ve kelimeleri ayrıca tasnif etme yoluna gitmiştir (Öztürk 2005).

Uzun dönemler boyunca Rumcanın Türkçeye baskın geldiği etkileşimin boyutunu kapsamlı şekilde ortaya koymak, daha geniş çalışmaları gerektirecek bir konudur. O nedenle, vurgu yapılması düşünülen etkileşim alanlarının sınırlandırılması ve ona göre değerlendirmeler yapılması daha doğru olacaktır. Bu çalışmanın konusu ise, Osmanlı Türk idaresi döneminden bu yana Kıbrıslı Türkler tarafından kullanılan ve tarihî nitelik kazanmış olan alet isimlerinin ele alınarak kökenleri hakkında bilgi verilmesiyle sınırlandırılmıştır. Liste halinde verilecek olan tarihî alet isimleri, kökenleri bakımından tasnif edilerek ayrı bölümler halinde verilmiştir. Türkçe, Rumca ve diğer yabancı kökenli alet isimlerinin birlikte ele alınmasındaki amaç, adadaki etkileşim özelliklerine farklı yönlerden vurgu yapılmasını gündeme getirmektir. Çünkü, birçok medeniyete ev sahipliği yaparak XIX

yy. Osmanlı vergi belgesi *ihtisab rüsümatı varakası*'nda (Erdoğan 2008: 106) da belirtildiği üzere, yaklaşık altmış farklı zanaatkar ve esnafın varlığıyla ticaretin önemli merkezlerinden biri olan Kıbrıs'taki *araç-gereç* isimlerinin değerlendirilmesi, farklı alanlara da veri sağlayacak önemli bir konudur.

Kıbrıs Rumcası Vasıtasıyla Kıbrıs Türk Ağzına Geçtiği Tespit Edilen Tarihî Alet İsimleri

Aşağıda liste halinde verilen alet isimleri, geçmiş dönemlerde Kıbrıslı Türkler tarafından sıklıkla kullanılan ve Rumca vasıtasıyla Kıbrıs Türk ağzına geçtiği belirlenen Rumca kökenli isimlerden oluşmaktadır. Bu isimler, günümüzde yaygın olarak kullanılmayıp tarihî nitelik kazanmış olanlar arasından seçilmiştir. Sonraki listede ele alınacak sözcükler içerisinde de Rumca veya Rumca yoluyla girmiş Yunanca kökenli alet isimleri yer alabilir. Ancak, bu bölümde incelenen sözcükler, elde edildikleri kaynaklar üzerinden incelenmeye tabi tutulmuştur.

Ahreddi: *Rum.* Kirmen. Elde yün eğirmeye yarar aygıt (Saracoğlu 2009: 259).

Alagadi: *Rum. alagadin* Balıkçıların misinayı sardıkları makara (Kabataş 2007: 60).

Aleftiri / aleftir / galeftiri: *Rum. galeftirin* Büyük toprak kap, süt sağmakta kullanılan toprak kap (Kabataş 2007: 62).

Apparo: *Rum.* 1. Eşek 2. (mec.) Terzilerin elbise dikmek için kullandıkları kavisli, üst kısmı bezle kaplı, bezin içerisinde talaş olan bir araç 3. At (Hakeri 2003: 11).

Bavuri: *Rum.* 1. Matara. Yolculukta boyuna veya bele asılı olarak taşınan su kabı. 2. Bidon (Saracoğlu 2009: 268).

Bilanza: *Rum. bilanca* İki kefeli el terazisi (Kabataş 2007: 109).

Buma: *Rum. buma* Üzüm küfesinin kapağı; tahtadan yapılmış yemek tası (Kabataş 2007: 129).

Ciboyi: *Rum.* Hayvanları ayaklarından yakalamaya yarayan ucu çengelli değnek (Hakeri 2003: 52).

Cuggalli: *Rum. çukkallin* Topraktan çömlek veya tencere (Kabataş 2007: 149).

Dabaca / tabaca: *Rum. dabaca* Kamış ya da dut ağacı dallarının kabuğundan örülmüş yayvan ekmek sepeti, ipten örülen ve tavana asılan yayvan ekmek sepeti. Anadolu ağızlarında *dabaç* 'yayvan ekmek sepeti' biçimine sadece Amasya yöresinde rastlanılır (Kabataş 2007: 175).

Dalari / dalar / talar: *Rum. dalarin* Sazdan örülmüş peynir-hellim kabı, kalıbı (Kabataş 2007: 177).

Dedegül: *Yun. katakleis* Saban okunu boyunduruğa bağlayan kayış halka. Kıbrıs'a Anadolu'dan taşınmış olmalıdır (Kabataş 2007: 183).

Dırabez: *Yun. trapezion* Üstünde ya da çevresinde türlü işlerin yapıldığı yüksek ve genişçe ayaklı tabla (Hakeri 2003: 74).

Diriftari: *Rum. diriftarin* Topraktan yapılmış süt sağma kabı. (Kabataş 2007: 193).

Elemge / elemye: *Yun. elemiye* Çile durumundaki ipliği yumak yapmak için kullanılan aygıt, iplik çıkırığı (Kabataş 2007: 214).

Fauda: *Rum. fauda* Çamaşır tokmağı (Kabataş 2007: 230).

Fayitsa: *Rum. haitsin* Oğlak ya da kuzunun süt emmesini engellemek için ağızlarına takılan korumalık (Kabataş 2007: 230).

Gagurgo: *Rum. gagurgos* Kümes

hayvanlarını taşımak için kullanılan araç (Kabataş 2007: 249).

Gatsina: *Rum. gatsinas* Çift değneğinin ucuna takılan yassı demir (Kabataş 2007: 264).

Garamini (bıçak): *Rum. karamana* Sapı boynuzdan yapılmış kara saplı bıçak, karaman çakısı (Kabataş 2007: 258).

Gelemge: *Yun. kalamokani* Yün eğirmeye yarayan araç; hamur kesmek için hazırlanmış kamış (Kabataş 2007: 272).

Gukkurga: *Rum. gukkurga* Peynir ve norların kurutulduğu tel kafes (Kabataş 2007: 299). Tavukçu ~ Bullici adı verilen seyyar ticaret erbabının kullandığı kamış kafeslere de aynı isim verilirdi. Bunlar hayvana yüklenince delikler üstte kalırdı ve üç taneydi. Bu delikler de torba ile örtülürdü. Tavukçu, oturduğu yerden her üç bölüme de yetişebiliyordu. En öndeki bölüme tavuklar, orta bölüme yumurtalar, arka bölüme de ferikler konurdu. Eğer horoz satın alınmışsa, sol taraftaki arka göze de onlar konurdu. Bullici, yük dengesini ona göre ayarlardı. Çok zorda kalmadıkça eşekten inmezdi. Pazarlığı, ödemeyi, hatta öğle yemeğini eşek sırtında oturduğu yerden idare ederdi. Çünkü, o yükte dolu bir hayvandan inmek ve tekrar binmek, yumurtaların kırılmasına yol açabilirdi. Tavukçular, köy köy gezererek tavuk ve yumurta satar, ayrıca köylülerden de tavuk alarak köyün ekonomik döngüsüne katkı sağlardı (Yorgancıoğlu 2000: 118).

Guza: *Rum. guza* Su dolabı kovası (Kabataş 2007: 306).

Gügüm: *Yun. kukumi* Kollu su kabı (Kabataş 2007: 307).

Haşa: *Rum. haşa* Büyük çuval (Kabataş 2007: 319).

Havriga: *Rum. havriga* Ot biçme makinesi, buğday öğütme makinesi (Kabataş 2007: 322).

Hıltar: *Yun. iltar* Hayvanların boynuna bağlanan kayış, ip. XVI. yy. Anadolu Türkçesi metinlerinde *yıltar* / *iltar* 'av köpeklerinin boynuna takılan ip' biçimlerinde geçer (Kabataş 2007: 326).

İlgidir: *Yun. eklidiros* Yünü çile yapmak için kullanılan tahta gereç. Kıbrıs'a Anadolu'dan taşınmış olmalıdır (Kabataş 2007: 336).

Isgarga: *Rum. sgarga* Balık yakalamak için örülmüş kafes (Kabataş 2007: 338).

Isladır: *Rum. stratura* Eşeğin sırtına konan semer; semerin altına konulan kalın bez (Kabataş 2007: 338).

Istamnı / stamnı: *Rum. stamnı* İki yanında kulpu bulunan küçük su kabı (Kabataş 2007: 339).

İsgalavadi: *Rum. skalavadis* Zeytin toplamada kullanılan merdiven (Kabataş 2007: 348).

Kefgi: *Yun. kafki* Su kabağından yapılan saplı derin kepçe, su maşrapası, hamam taşı (Kabataş 2007: 369).

Kereved: *Yun. krevvati* 1. Basit şekilde yapılmış yatak. 2. İpek böceği beslemek için yapılan tel örgülü araç (Kabataş 2007: 371). Köylerde 1960'lı yıllara kadar kullanılan sağlam tahtadan yapılmış karyola veya yataklara verilen addır. Yaklaşık iki metre ebadında yapırlardı. Tahtalar uçlardan yaklaşık 30cm içeriden enine kalın bir tahtanın üzerine çakılır. Enine çakılan bu tahtaların her birine de bir metre boyunda, sağlam ikişer ayak monte edilir. Böylece ömür boyu kullanılacak bir karyola ortaya çıkardı. Bu kerevetin üstüne çakılan şilte kerevete uygun yapılmak zorundaydı. Bu

da en az 12 koyunun yününü gerektiriyordu. Gerek yeni kullanılmış olmasından, gerek kerevetin düz ve katı oluşundan, kerevette yatanların sağlıkları tamam, vücutları düz olurdu. Vücut rahatsızlığı geçirenlere kerevet tipi yatak tavsiye edilmesi bunun açık bir kanıtıdır (Yorgancıoğlu 2000: 29).

Köfün / köhün: *Rum. kofinin* Büyük sepet. Anadolu ağızlarında *köfün* 'büyük sepet' yanında *kögün / köhün* biçimlerine de rastlanır (Kabataş 2007: 382). Kamıştan örülür. Örülme yöntemleri sepetle aynıdır. Ancak köfün en az bir metre boyunda olur. Yaklaşık 50kg yük alır. Köfünlerde kafesi oluşturan usta sayısı on iki (kamış)dir. 1974 öncesi bağcılıkla uğraşan köylerimizde tamamen çırpıdan yapılan ve 25 yıl dayanabilen üzüm köfünleri vardı. Ancak günümüzde bunlar unutulmuştur (Yorgancıoğlu 2000: 127).

Marzaci: *Rum. marzaci* Oklava (Kabataş 2007: 418).

Misri / mistri: *Rum. mistrin* Mala (Kabataş 2007: 430).

Palek: *Yun. falangi* Kayıkları yürütmek için altına konulan yuvarlak ağaç. Anadolu ağızlarında *pelek / pelenk* 'ağır bir şeyi yerinden oynatmak için kullanılan kaldıraç' ve *felenk* 'kayıkları yürütmek için kullanılan sırik' anlamlarında kullanılır (Kabataş 2007: 463).

Rubinet: *Rum. rubinetto* < *Fr. robinet* 'musluk' Su arklarında kullanılan açma-kapama kapağı (Kabataş 2007: 483).

Saya: *Rum. saġia* Omuza atılan ve çarşaf bağlanarak yapılan torba. XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi metinlerinde *saya* 'üstten giyilen iş gömleği' anlamında geçer. Anadolu ağızlarında *saya* 'yeldirme, kadın giysisi; iş ön-

lüğü' anlamında kullanılır (Kabataş 2007: 494).

Sinit / senit: *Rum. sanidi* Üzerinde yufka açılan tahta. Anadolu ağızlarında *senit / senedi* 'ekmek tahtası' biçimlerinde yaygın olarak kullanılır. Rumcada kullanılan biçim, sözcüğün Kıbrıs'a Anadolu'dan taşındığını gösterir (Kabataş 2007: 509).

Siriza: *Rum. siriza* Heybe, çıkın (Kabataş 2007: 510).

Sirti: *Rum. sirtis* Fırındaki külleri temizlemek için değneğin ucuna takılan paçavra; sürgü, mandal (Kabataş 2007: 511).

Siyatsa: *Rum. siyatsa* Testere, bıçkı (Kabataş 2007: 512).

Sisdira: *Rum. ksistra* Tahtadaki pürüzleri gidermeye yarayan çelik araç; teknedeki hamur kalıntılarını temizlemek için kullanılan araç (Kabataş 2007: 511).

Kıbrıs Türk Ağzında Kullanılan Türkçe ve Yabancı Kökenli Tarihî Alet İsimleri

Bu bölümde ele alınan tarihî alet isimleri, kökenleri bakımından herhangi bir ayrıma tabi tutulmadan verilmiştir. Farklı kökenlere sahip bu tarihî isimlerin bir kısmı, her iki toplum tarafından da kullanılmaktadır.

Arı suluğu: Arı kovanlarının önüne konularak arılara şekerli su verilen kap.

Aşgı tahtası: Üzerinde yufka açılan veya hamur işleri yapılan uzun veya yuvarlak tahta. Anadolu ağızlarında *açkı tahtası* dar bir alanda kullanılır (Kabataş 2007: 51).

Bagara / Bakara: *Ar. bakra* Makara, kuyudan su çeken çıkırık, çark (Kabataş 2007: 84).

Barra: *Fr.* Sıvacıların ve duvarcılarının cetvel gibi kullandıkları ensiz,

uzun ve düz tahta; mastar (Hakeri 2003: 24).

Bileği taşı: Yaklaşık üç ayak uzunluğunda, bir buçuk ayak genişliğinde ve 15cm kalınlığında siyah çakıl taşından yontulmuş bir araçtır. Bu boyutlardan biraz daha büyük bir çakıl taşı alınır. Kesici aletlerle yontulup bu ölçülere getirilir. Başlangıçta taşın yüzeyi her taraftan düz görünür. Ancak bileme esnasında yapılan hareket, taş üzerinde aşınma meydana getirir. Bu nedenle, önünde durulan taraf dar, arkaya doğru geniş bir oyuk görünümü kazanır. Bu taş, bıçaklardan ziyade kılıçların bilendiği bir taş görünümündedir. Ancak daha küçük boyutlardaki bileği taşlarında, günümüze kadar bıçak ve koyun makası bileyciliği yapan insanlar vardır (Yorgancıoğlu 2000: 133).

Binek taşı: Yontulabilen kum taşından yapılmış eni ile boyu yaklaşık altmış santim, yüksekliği de elli santim olan bir taştır. Sokak kapısının hemen sağında ve duvara dayanmış vaziyette durur. Kişi önce hayvanı taşın yanına çeker. Bu durumda taş, hayvanın karın altı hizasında kalır. Kişi, sol ayağına ağırlık verip sağ ayağını hayvanın sırtına koyar. Bu esnada hayvanın sırtındaki ısladır veya semere de tutunması gerekir. Hayvan, sahibi istemedikçe hareket etmez (Yorgancıoğlu 2000: 32).

Biz: Delik açmaya yarayan ucu sivri alet (Kabataş 2007: 115).

Bizlengiç / birlengiç: Öküzleri dürtmek için kullanılan ucu çivili değnek. Bazı yörelerde *birlengiç* (Çamlıca) biçimi kullanılır. Anadolu ağızlarında *bizlengiç*, *bizlengiç*, *bizlengiç* biçimlerine rastlanır. (Kabataş 2007: 115).

Boyuncak / boyunduruk: Çift

süren hayvanların boyunlarına takılan alet. Anadolu ağızlarının bir bölümünde *boyuncak* 'boyunduruk' anlamında kullanılır. (Kabataş 2007: 120).

Buhurdanlık / Buhurdan: *Far. bahürdân* İçinde tütsü yakılan kap (Kabataş 2007: 126).

Burgu: Delik açmaya yarayan alet, matkap, matkap ucu, vida (Kabataş 2007: 131).

Burunduruk: Çift hayvanlarını, çift sürerken ot yemekten alıkoymak için burunlarına geçirilen kamış kafes, bazı bölgelerde cimo. XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi metinlerinde *burunduruk* 'deveyi zapt ve idare etmek için burunlarına takılan ağaç halka; yular' anlamlarında geçer (Kabataş 2007: 132).

Bükü: Tornavida; < *bük* 'çevirmek, döndürmek + -ü eylemden ad türeten ek'. Sözcük, Kıbrıs ağızlarında türetilmiş olmalıdır (Kabataş 2007: 135).

Cendire: *Far. candara* Yorgancıların pamuğu yorganın içine dağıtmak için kullandıkları değnek (Kabataş 2007: 142).

Cilde: *Far. çilta* Eğer ustalarının dikme işlerinde bacaklarının arasına sıkıştırdıkları tahta kıskaç (Kabataş 2007: 147).

Cizmeçikaracağı: Ayaktaki çizmeyi çıkarmak için kullanılan önu yüksek ve 'v' harfi biçiminde kesilmiş tahta (Gökçeoğlu 2008: 55).

Çabba: Boyutları çok büyük olan kalas. Büyük kiris (Gökçeoğlu 2008: 57).

Çamaşır daşı: Esbap taşı. Üstünde çamaşır yıkanan taş (Gökçeoğlu 2008: 58).

Çatal: Harmandaki ekin saplarını yayma ve toplamada kullanılan

uzun saplı, demir ya da tahtadan yapılmış araca dirgen denmektedir. Yaşlılar, ahşaptan yapılanı için dirgen sözcüğü yerine çatal sözcüğünü kullanırdı (Gökçeoğlu 2008: 60).

Çarta / çarda: Büyük, çukur çin-ko tabak (Hakeri 2003: 59).

Çektiri: Traktörlerin arkasına takılan genellikle iki tekerlekli araç (Hakeri 2003: 60).

Çıkrık: Kirmen. Elde yün eğirme-ye yarar aygıt (Saracoğlu 2009: 279).

Çıngırık / çingirak: İplik sarmak için elle ya da ayakta çevrilen alet (Kabataş 2007: 165).

Çiftçibardağı: İki saplı, toprak-tan yapılan bardak (Hakeri 2003: 63).

Çifddeyneği: Üvendire. Ucunda nodul (biz) bulunan ve çift hayvanlarını yönlendirmeye yarayan uzun değneğe Kıbrıs'ta çifddeyneyi, Türkiye'de de üvendire denmektedir. Kıbrıs'ta çiftdeyneikleri genellikle tespihağacından yapılırdı (Gökçeoğlu 2008: 65).

Çömlek: Toprak tencere (Hakeri 2003: 66).

Dağarcık / darcık: Yemek çıkmı, zeytin, hellim, ekmeç gibi yiyeceklerin konduğu deri torba; DLT.'de *tagar* 'çuval, içine buğday konulan torba' biçiminde kaydedilmiştir (Kabataş 2007: 176).

Dakım: Sigara içilen ağızlık (Kabataş 2007: 177).

Damburça: Bulgur gibi yiyecekleri evsemek (bulguru kepeğinden ve tozundan ayırmak için yapılan işlem) için derinin kalbur kasnak üzerine geçirilmesiyle yapılmış araç (Gökçeoğlu 2008: 73).

Derelek: Buğday, toprak gibi şeylerin elendiği iri gözlü kalbur, gözer (Hakeri 2003: 73).

Deyzah / dezzah: *Far. destgâh* Tezgah (Kabataş 2007: 187).

Dıbık: *Ar. dıbk* Kuşları yakalamak için kullanılan yapışkanlı çubuk, ökse (Kabataş 2007: 187).

Dimbano: Türlü işlerde kullanılan türlü biçimde silindir (Hakeri 2003: 77).

Dirgen / dırğen: Genellikle harmanda saplari yaymaya yarayan çatallı bir tarım aracı (TDK Türkçe Sözlük 2005: 537).

Döneç: Su dolaplarında kovanın takılı olduğu demir mil. (Kabataş 2007: 201).

Döveç: Havaneli, tokmağı; ağaçtan yapılmış havan. XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi metinlerinde *döğeç* 'havan, havaneli' biçiminde geçer. (Kabataş 2007: 202).

Dribidez taşı: Yaklaşık bir ayak (30cm) çapında, 3cm kalınlığında beyaz taştan yontulmuş yassı bir taştır. Yontulduktan sonra üzeri perdelanıp dümdüz hale getirilir. Birkaç defa ocakta kömür hazırlayıp üzerine konur, ısıtılır. Buna *ateşe alıştırma* denir. Sonra bir bez yağa batırılarak bir yüzüne sürülür. Bu işlem birkaç defa tekrarlanır. Sonra soğumaya bırakılır. Artık, bir yüzey ateşe bir yüzey de yağa doymuştur. Taş kullanılmaya hazırdır. Diribidez diye bilinen pide türü, bu taşla pişirilir (Yorgancıoğlu 2000: 54).

Dübek / dibek: Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan, dibek. Eren'e göre *dög-* kökünün bir türevidir (Kabataş 2007: 205).

Dürtlengiç: Çift öküzlerini dürtmek için kullanılan ucu çivili değnek (Kabataş 2007: 208).

Eleceg: Ellik, tutaç. Çıkrık, tezgah gibi işlerken ya da taşırken elle tutulan yerlerine Türkiye'de *ellik*, Kıbrıs'ta da *eleceg* denmektedir. Derle-

me Sözlüğü'ne göre elecek sözcüğünün derlendiği yerlerden biri de Kıbrıs'tır (Gökçeoğlu 2008: 97-98).

Eluşağı: 1. Önemli işler yapan bir kimsenin küçük işlerde kullandığı yardımcı. El işlerini yapan küçük çocuk. 2. Asa, baston (Gökçeoğlu 2008: 99).

Faraş: *Ar. ferrâş* Ev içinde bir araya toplanan çöp ve tozları atmak için kullanılan küçük kürek (Kabataş 2007: 228).

Farsetta: *İt. falsetto* Kunduracı bıçağı (Kabataş 2007: 229). İtalyanca kökenli sözcük, Türkiye Türkçesinde *falçata* 'Eğri kunduracı bıçağı' biçiminde geçmektedir (TDK Türkçe Sözlük 2005: 678).

Fuskar eleği (baduri): Teneke veya lamarinadan yapılmış iri gözlü elek (Hakeri 2003: 104).

Gabiralık: Üzerinde ekmek kırtarılan çinko veya amyanto gibi maddelerden yapılan dörtgen biçimindeki saplı aygıt (Saracoğlu 2009: 296).

Gandil: *Ar.* İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. Kandil (Saracoğlu 2009: 298).

Gavcar oturak: Köylüler tarafından yapılan ve ara işlerde kullanılan Girne yöresine has bir oturak türü.

Gelberi: Ocaklarda ateşi dışarı çekmek için kullanılan uzun saplı demir araç; tırmık; ağzı enli çapa. Anadolu ağızlarında *gelberi / gelberen / gelbere* 'yüksek dallardaki meyveleri toplamak için kullanılan çatallı sopa; tırmık; bulgur karıştırmaya yarayan bir araç; tarla ve harman döküntülerini bir araya toplamak için kullanılan araç' anlamlarında kullanılır (Kabataş 2007: 272).

Gerdane: *Far. gerdâne* Hayvan-

ların boyunlarına takılan halka (Kabataş 2007: 274).

Gözer: Kalın delikli kalbur. XV. yy. Anadolu Türkçesi metinlerinde *gözer* 'iri gözlü kalbur' anlamında geçer (Kabataş 2007: 295).

Gulap / gıllap: *Ar. kullâb > Far. kulâb* Kapı çengelini kaldırmaya yarayan demir halka (Kabataş 2007: 299).

Güldan / gülümdan / gülümdanlık: *Far. gulâbdân* Emzikli gül suyu kabı (Kabataş 2007: 307).

Harana: *Far. harâni* Büyük kazan, tencere. Anadolu ağızlarında *harana* 'tencere, kazan' anlamlarında yaygın olarak kullanılır (Kabataş 2007: 316).

Harar: Develere yükletilen, çok eşya alan büyük torba, çuval (Kabataş 2007: 316). Kalın pamuk ipliğinden dokunan hararların bir yüzleri düzgün, tek renk; diğer yüzleri çizgiliydi. Tam orta yerinde on beş cm kalınlığında çeşitli motifler taşıyan çizgiler bulunurdu. Ortadan uçlara doğru her on beş cm.de daha ince çizgiler vardı. Bu torbanın boyu altı ayak (180cm), eni üç ayak (90cm) idi. Hem alt tarafı hem de ağız tarafı özenle kenarlanmış yani kalın iplikle örülüp sağlamlaştırılmıştı. Kapalı kısmın iki ucunda ise, iki püskül vardı. Ağız kısmında ise keçi kılından yapılmış ip halkalar bulunurdu. Ortalama 25 yıl kadar kullanılırdı (Yorgancıoğlu 2000: 108).

Harıt: Harar denilen çuvalın küçükü, küçük saman çuvalı (Kabataş 2007: 317).

Harkıt: Köy evi kapılarının arkasına konan kuşak (Kabataş 2007: 317).

Hartuç / hartuş: *İt. cartuccia > Rum. hartuçia* 1. Kese kağıdı; 2. Merminin arkasından namluya sürülen bezden ya da kartondan barut kesesi (Kabataş 2007: 318).

Heybe: *Ar. haqiba* Çanta, yol torbası (Kabataş 2007: 325). Heybeler kalın pamuk ipliğinden dokunurdu. İki gözü vardı. Açıldığı zaman boyu beş ayaktı. İki ucuna ikişer ayaklı iki parça dikilir, tam ortada da bir ayaklık mesafe açık kalırdı. Bu açık kısım, hayvanın sırtına denk gelen kısımdı. Kapalı olan alt uçlarda ikişer püskül bulunurdu. Sonradan üretilen ve bisikletlerin üzerine konulan heybelere ise, küçük oluşlarından ötürü heybecik adı verilirdi (Yorgancıoğlu 2000: 108).

İmbik / imbiç: *Ar. inbik* Sıvı damıtma aygıtı (Kabataş 2007: 337).

İdare: *Ar. idâre* Yağ kandili. *İdare etmek* deyiminin 'azla yetinmek' anlamından kaynaklanmış olmalıdır (Kabataş 2007: 342).

İğ / iy: İplik eğirme aygıtındaki çevirme kolunun ortasında bulunan ince demir çubuk. XV. yy. Anadolu Türkçesi metinlerinde *ığ* 'değirmen taşının ortasındaki demir eksen' anlamında geçer (Kabataş 2007: 343).

Kargı: Silah olarak kullanılan ucu sivri ve demirli uzun mızrak (Hakeri 2003: 171).

Kavız / gavız / kafız: Yarım kilelik (on okka) silindir biçiminde bir ölçek, kap. XV. yy. Anadolu Türkçesi metinlerinde *kavuz* 'çeç elenirken kalburda kalan kabuklu tane' anlamında geçer (Kabataş 2007: 365).

Kecefe: *Far. kecave* Dokumacılıkta iplik sarmaya veya çile çözmeye yarayan çıkırık (Kabataş 2007: 368).

Kengir: *Far. kafgîr* Büyük kaşık, kepçe, kevgir. Anadolu ağızlarında *kengir* 'kepçe' anlamında sadece İzmir yöresinde kullanılır (Kabataş 2007: 370).

Kile: *Ar.* Genellikle tahıl ölçmede kullanılan bir ölçek. Kırk litre tutarın-

da hububat ölçüsü. Kıbrıs'ta bir kile iki kavuz olup kimi ürünlerde değişik ağırlıklarda kullanılırdı: Buğday (20-22 okka), arpa (15-17 okka), favetta (21-23 okka), burçak (22-24 okka), fig ya da vigo (20-22 okka), bakla (17-20 okka), mercimek (20-22 okka), luvana (21-23 okka), nohut (21-23 okka), zeytin (18-20 okka) (Hakeri 2003: 183).

Kovuş: Kova, su kabı (Kabataş 2007: 381).

Könter: Kantar ve tartılarda, iki kişinin omzuna koyduğu değnek (Hakeri 2003: 190).

Kurna: *Ar. kurna* Taştan yapılmış çamaşır teknesi. Anadolu ağızlarında *kurna* 'musluk' anlamında kullanılır (Kabataş 2007: 389).

Kutu: Hububat ölçmeye yarayan bir araç. İki kutu hububat, bir kileye denk gelirdi. Genelde bir kutu arpa 16 okka, bir kile buğday da 20 okka olarak hesaplanırdı (Yorgancıoğlu 2000: 112).

Küllüsuyu küpü: Eskiden banyo yapma ve çamaşır yıkamada kullanılan külle karıştırılmış suyun saklandığı küp. Ateş söndükten sonra geriye kalan küller, avlunun uygun bir yerinde devrilmesin diye yaklaşık bir ayak derinliğindeki çukura sabitlenmiş bulunan küpe dolduruldu. Yaklaşık beş kilo külün üzeri su ile doldurulup bir hafta bekletilirdi. Temizlik amacıyla kullanılan bu suya kül suyu veya küllü su değil *küllüsü* adı verilirdi (Yorgancıoğlu 2000: 168).

Künk: *Far. kunk* Pişmiş topraktan yapılmış su borusu (Kabataş 2007: 392).

Labıt / laba: *Sl. lobata* Üvendirenin ucuna takılan yassı demir, sabanda biriken çamuru temizlemekte kullanılan alet. Anadolu ağızlarında *labıt*

/ *lapıt* 'öküzleri dürtmekte kullanılan üvendirenin ucuna takılan demir' biçimlerinde kullanılır (Kabataş 2007: 395).

Lobut: *Ar. nebbût* Tokmak, sopa (Kabataş 2007: 402).

Lurigo: Boyunduruğu sapana bağlamak için kullanılan öküz derisinin şeritler halinde kesilip örülmesiyle elde edilen bağ (Hakeri 2003: 205).

Markıç: *Far. mârpûş* Nargilenin üfleme borusu, marpuç (Kabataş 2007: 417).

Masad: *Ar. mişhaz* Kasapların bıçaklarını bilemek için kullandıkları bir tür taş (Kabataş 2007: 418).

Maşrabba / maşşappa / maşabba / marşabba: *Ar. maşrapa* Su kabı, maşrapa (Kabataş 2007: 418).

Mezür: *Fr. mesure* Mezura, terzi-lerin kullandığı şerit metre (Kabataş 2007: 426).

Molataşı: *İt. molla + T. taş* Hamalların üzerine oturup dinlendikleri taş (Kabataş 2007: 430).

Müceveze: *Ar. müceveze* Büyük çuval (Kabataş 2007: 435).

Nacak: *Far. nâçah* Küçük balta (Kabataş 2007: 437).

Nalça / nalcık: *Ar. nâl + Far. -çe* 'küçültme eki' Ayakkabıların altına çakılan demir (Kabataş 2007: 437).

Okkabardağı: Ölü yıkamada kullanılan büyükçe toprak kap (Kabataş 2007: 447).

Omuzlag: Sucu omuzluğu, cakkıl, cakkol, cakkul, çekel, omuzluk. Yarım yüzyıl öncesine kadar Kıbrıs'ın köylerinin çoğunda su, kuyulardan sağlanırdı. Testilerle omuzlarda taşınırdı. Testiden taşan soğuk su, kış günlerinde sayrılığa neden olurdu. Bunun için muşambadan ya da çadır bezinden bir koruyucu omuzdaki testi altına konurdu (Gökçeoğlu 2008: 217).

Öreke / rokka: Eğrilen yünlerin tutturulduğu çatallı değnek, yün tarağı (Kabataş 2007: 457).

Paça: Hayvanların ayak bileklerine takılan, ipten ya da demirden yapılmış kösteğe verilen ad (Gökçeoğlu 2008: 225).

Pilin: Un, buğday, bulgur ve benzeri şeyleri koymaya yarayan topraktan yapılmış fıçı biçimindeki kap. Derleme Sözlüğü'ne göre *pilin* sözcüğü, yalnızca Kıbrıs'ın Mağusa ilçesinden derlenmiştir (Gökçeoğlu 2008: 229).

Peki: Kapı sürgüsü, kapının iç tarafında bulunan emniyet mandalı (Bozkurt 2005: 356).

Penevet: Üzerine ekmeğin hamur hali konulan ve birçok değirmi gözleri bulunan uzunca tahta (Hakeri 2003: 241).

Reşme: Hayvanın yuları (Saraçoğlu 2009: 341).

Sağmaç: Süt sağmakta kullanılan toprak kap (Kabataş 2007: 487).

Sele / selle: *Ar. selle* Sele, sepet. Anadolu Türkçesi metinlerinde *sele* 'büyük sepet' anlamında geçer. Anadolu ağzlarında *sele* 'kulpsuz, yayvan çamaşır sepeti; kulplu sepet; ekme sepeti; küfe; hasırdan örülmüş düz tabla' anlamlarında yaygın olarak kullanılır (Kabataş 2007: 496). Aşevinin vazgeçilmez eşyası olan sele bazen yemek masası, bazen kurutma tahtası bazen de taşıma aracı olarak kullanılır. Eğer küçük boyutta yapılıp kenarları bez şeritlerle süslenirse ekmeçlik olarak da kullanılır. Seledede mutlaka asma yeri vardır. O zaman da süs eşyası görevi görür (Yorgancıoğlu 2000: 129).

Selli: Geçmişte köy ebeleri, kadınları *selli* denen doğum iskemlelerinde doğurturdu. Derleme Sözlüğü'ne

göre, *selli* sözcüğü yalnızca Kıbrıs'tan derlenmiştir. Bu sözcüğe kaynaklık eden bölgeyse, Lefkoşa'nın Kaymaklı köyüdür. *Selli* günümüzde kullanılmayan ölü sözcüklerden biridir (Gökçeoğlu 2008: 241).

Selmin: *Erm. salmin, salman* Dokuma tezgâhında bezlerin sarıldığı ağaç. XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi metinlerinde *selmen / selmin* 'bez dokunurken üzerine sarıldığı ağaç' biçimlerinde geçer (Kabataş 2007: 497).

Sesta / sesda: *İt. cesta* Sele, sepet, balık sepeti (Kabataş 2007: 499).

Sırlı hellim testisi: Kıbrıs'a özgü hellim peynirinin yapımında kullanılan bir kap.

Siyil: Odun yarmada kullanılan ağaç veya demir kama. Anadolu ağzlarında *siğil / siyil singil* biçimlerinde kullanılır (Kabataş 2007: 512).

Sukka: Kırmızı topraktan yapılmış içi sırlı toprak tencere (Hakeri 2003: 271).

Sübeg: Eskiden oynanan *gıncırayık* denen oyunda, yere çakılan bir metre boyunda direk. Derleme Sözlüğü'ne göre *sübeg* sözcüğü yalnızca Kıbrıs'ın Mağusa ilçesinin Çatoz (Serdarlı) köyünden derlenmiştir (Gökçeoğlu 2008: 252).

Sürmedenlik / sürmedennik: Kadınların süslenmek amacıyla kirpik diplerine sürdükleri siyah boyanın saklandığı kap (Kabataş 2007: 510; TDK Türkçe Sözlük 2005: 1831).

Şapşa: Ağaçtan oyma tas, bardak. XVII yüzyıl Anadolu Türkçesi metinlerinde *çapçak / çamçak* 'ağaçtan yapılmış su kabı, maşrapa' biçimlerinde geçer (Kabataş 2007: 528).

Tahar: Çobanların içine süt sağdığı, pişirilmiş topraktan yapılmış üslüklü kap (Hakeri 2003: 283).

Tahra: *Far. dahra* Orak, yontma aracı. XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi metinlerinde *dahra / tahra* 'bahçe ve ağaç budamada kullanılan orağa benzer bir alet' anlamında geçer (Kabataş 2007: 536).

Tokuç / tokuş: Tahtadan yapılmış çamaşır tokmağı, tokmak (Kabataş 2007: 553).

Unelek: Un elemek için kullanılan ve eskiden kalın, seyrek dokunmuş ipek bezden yapılan elek (Hakeri 2003: 301).

Üçayak: Ayakkabıları onarıırken ya da çakarken kunduracıların kullandıkları üç ayaklı araç (Hakeri 2003: 303).

Üsgüf: *İt. scuffia* Gaz lambası fitiline geçirilen metal başlık (Kabataş 2007: 571).

Üzengi: Eyerin iki yanına asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka (Saracoğlu 2009: 357).

Yaba: Harman savurmada kullanılan çatal. Eski Kıpçakçada *yaba* olarak geçer. Anadolu ağzlarında *yaba* 'tınazı savurmaya yarayan tahtadan yapılmış büyük çatal' anlamında kullanılır (Kabataş 2007: 579).

Yağ değirmeni: İki tekerlekli elektrikli yağ değirmeninden önce kullanılan tek taşlı yağ değirmenidir. Yaklaşık 150 cm çapındaki büyük kireç taşının yuvarlak hale getirilmesiyle yapılır. Elle döndürülen bu taş değirmeni çevirmek amacıyla taşın ortasına delik açılarak uzun bir sopa yerleştirilir ve taşın döndürülmesi sağlanır (Erten 1991: 15).

Yağtaşı: Kireç taşı ya da büyük bir çakıl taşı üzerine oyularak üzüm veya zeytin sıkmada kullanılır. Aynı bir değirmende ya da havanda ezilen

üzümler veya zeytinler, bir bohça içeresine konularak sıkma taşının tam ortasına yerleştirilir ve üzerine yassı ve ağır bir taş konurdu. Bohçadan akan sıra, taşın yan oyuklarında toplanırdı. Bu arada taşın bir yüksek bir de alçak (derin) oyuğu bulunurdu. Bu oluklar kapatıldığında, su yüzüne biriken yağın akması için önce yüksek oluk açılır ve akan yağ alınırdu (Nesim 2009: 26).

Zembil: Kıbrıs'ta sevilerek kullanılan, hem yumuşak hem de sağlam araçların başında gelir. Zembil, hurma dalından örüldüğü için hafif olur. Bu sebeple, eskiden zengin ve varlıklı kesimin tercih ettiği bir araçtı. Göz alıcı olsun diye boyanmış hurma dalları da arada kullanılıp şekiller oluşturulurdu. Kullanılış amaçlarına göre değişik isimler de verilirdi. Alışveriş zembili, tohum zembili, balıkçı zembili, hurma zembili diye isimlendirildi. Bu işi meslek edinenler çoktu. Bugün poşetler kullanıldığı için zembilden vazgeçildi. Bugün, terk edilmiş bir el sanatı durumundadır (Yorgancıoğlu 2000: 127).

KAYNAKLAR

- Adalı, Kutlu. *Dağarcık I. Cilt*. Lefkoşa: Işık Kitabevi Yayınları, 1997.
- _____. *Dağarcık II. Cilt*. Lefkoşa: Işık Kitabevi Yayınları, 2000.
- Argunşah, Mustafa. 'Kıbrıs Türk Kültürü Dosyası: Yaşayan Kıbrıs Türk Ağzı'. *Türk Dili*, sayı: 614, s: 193-202. Ankara: TDK Yayınları, 2003.
- Çelebi, Nazmiye. 'Kıbrıs Ağzları ve Dil Etiklesi'. *Türk Dili*, sayı: 616, s. 394-398. Ankara: TDK Yayınları, 2003.
- Erciyas, Osman. *Açıklamalı Kıbrıs Türk Yer Adları Sözlüğü*. Lefkoşa: Ateş Basımevi, 2010.
- _____. 'Kıbrıs Ağzındaki Öz Türkçe Kelimeler Açısından Dağarcık'ın Dili', *Diyalektolog*, (sayı: 2, 2011): 15-28.
- _____. 'Türkçe ve Rumcada Ortak Kullanılan Sözcükler'. *Kıbrıs Gazetesi Kültür Sanat Bölümü* (8 Eylül 2005): 34.
- Eren, Hasan. 'Kıbrıs'ta Türkler ve Türk

Dili'. *Türk Dili*, sayı: 384, s: 530-540. Ankara: TDK Yayınları, 1983.

_____. *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. Ankara: Bizim Büro Basımevi, 1999.

Erdoğan, M. Akif. *Kıbrıs'ta Osmanlılar*. Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları, 2008.

Gökçeoğlu, Mustafa. *Kıbrıs Türk Ağzları Sözlüğü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2008.

Gümüştam, Gürkan. 'Kavram Alanları Açısından Kıbrıs Türklerince Hayvanlara Verilen Adlar'. *Diyalektolog*, (sayı: 2011/3): 11-32.

_____. 'Kıbrıs Ağzlarında Seçilmiş Bir Kod: Nice'. *Turkish Studies*, (sayı: 6/2,2011): 455-466.

Hakeri, Bener Hakkı. *Hakeri'nin Kıbrıs Türkçesi Sözlüğü*. Gazimağusa: SAMTAY Vakfı Yayınları, 2003.

İslamoğlu, Mahmut ve Şevket Öznur. *Genel Kısım Kıbrıs Türk ve Rum Dügünleri*. Lefkoşa: Gökada Yayınları, 2010a.

_____. 'Kıbrıs Rumcasında Türkçe Söz Varlığını İçeren Deyimler'. *Zeitschrift für die Welt der Türken, Journal of World of Turks*, (sayı:2/1): 25-35, 2010b.

Kabataş, Orhan. *Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlüğü*. Lefkoşa: Öncü Basımevi, 2007.

Nesim, Ali. *Sosyal Yaşam ve Kültürüyle Zeytinlik*. Lefkoşa: Gökada Yayınları, 2009.

Öztürk, Rıdvan. 'Kıbrıs Ağzının Kelime Hazinesindeki Değişmeler'. *III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildirileri*. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları, 2000.

_____. 'Kıbrıs Rumcasındaki Türkçe ve Türkçe Yolu ile Girmiş Alıntı Kelimeler'. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 18, s: 89-113. Konya: S.Ü. Yayınları, 2005.

_____. *Kıbrıs Konuşuyor*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2009.

Pehlivan, Ahmet. *Aya İrini'den Akdeniz'e Kıbrıs Ağzının Değişimi*. Lefkoşa: Adım Yayınları, 2003.

Pehlivan, Ahmet ve Nadejda Chirli. 'Kıbrıs Türk Ağzında İtalyanca Sözcükler'. *Mediterraneo*, (sayı: 4, 2009): 94-103.

Saracoğlu, Erdoğan. *Kıbrıs Ağzı*. Lefkoşa: Ateş Basımevi, 2009.

TDK. *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005.

Yorgancıoğlu, Oğuz. *Kıbrıs Türk Folkloru*. Gazimağusa, 2000.